

Assessment of the Buddhist School Project at Kae Dam Wittayakarn School Maha Sarakham Province

Songkran Uttharoon¹

Received	Reviewed	Revised	Accepted
29/04/2024	10/05/2024	08/12/2024	08/12/2024

Abstract

The objective of this developmental research was to evaluate the Buddhist Oriented School Project of Kaedam Wittayakhan School. The researcher undertook this Project through Research and Development (R & D) process divided into the following 4 stages: The first step was to establish the policies with the development plan of the Buddhist Oriented Kaedam Wittayakhan School. The second stage was to appoint the performance Committee through meeting, making the development plan with the operational plan for the activities of the Project and budget allocation. The third phase was to implement the activities of the Buddhist Oriented Kaedam Wittayakhan School. The fourth step was to check and evaluate the Project. The next phase was to reflect the performance for continuous improvement. The final stage was the result of the Project as the empirical evidence. The researcher has developed the instrument for appraisal with the standard criteria for the operations on the Buddhist Oriented Kaedam Wittayakhan School through CIPP Model.

According to the evaluation of the Buddhist Oriented School Project of Kaedam Wittayakhan School, Mahasarakham Province, the findings of the study were as follows:

PART 1 The evaluation for the operations on the Buddhist Oriented Kaedam Wittayakhan School through CIPP Model.

1. The overall context evaluation with the appropriateness, as well as the congruence among the Project objectives and the following different contexts: the policies of the Office of the Basic Education Commission, the policies of the Secondary Educational Service Area Office 26, and those of Kaedam Wittayakhan School, the vision, the uniqueness with identity, the goals, the strategies, the necessities and needs of the School was revealed that the administrators, instructors and educational personnel with the Basic Educational Board evaluated the operations in high level ($X = 4.39$, $S.D. = 0.62$). From the descending order of each consideration, this study showed that the first consideration at the highest level ($X = 4.61$, $S.D. = 0.53$) was this Project congruent with the policies of the Secondary Educational Service Area Office 26. The next one at the highest level ($X = 4.54$, $S.D. = 0.56$) was the knowledge with understanding of the Office of the Basic Education Commission toward the principles of the Buddhist Oriented

¹ The Independent Academic, Email: songkran1233@gmail.com

School. The latter aspect at the highest level ($X = 4.50$, $S.D. = 0.59$) respectively was the appropriateness and the clarity on the principle with rationale of the Buddhist Oriented School Project. The consideration at the lowest rank showed the Project evaluation at high level ($X = 4.16$, $S.D. = 0.66$) about the congruence with the students' needs and interests.

2. The overall input evaluation of the administrators, instructors and the educational personnel at Kaedam Wittayakhan School, Mahasarakham Province, was in high level ($X = 3.93$, $S.D. = 0.70$). From the descending order of each consideration, this study showed that the first consideration in high level ($X = 4.15$, $S.D. = 0.63$) was the personnel. The next one at high level ($X = 4.04$, $S.D. = 0.77$) was the administration and management. The latter aspect at high level ($X = 3.79$, $S.D. = 0.68$) respectively was the budget. The consideration at the lowest rank showed the Project evaluation at high level ($X = 3.74$, $S.D. = 0.79$) about the supplies, materials, tools and venues.

3. The overall process evaluation in high level ($X = 4.10$, $S.D. = 0.80$) showed about the administrators, the lecturers, as well as the educational staff, along with the students of Kaedam Wittayakhan School. From the descending order of each consideration, this research was revealed that the first consideration in high level ($X = 4.14$, $S.D. = 0.83$) was the activities of the Project. The next one at high level ($X = 4.10$, $S.D. = 0.80$) was the atmosphere with interaction toward the Project activities. The next one at high level ($X = 4.04$, $S.D. = 0.77$) respectively was the learning management, instructional aids, learning sources, together with assessment and measurement.

4. The overall product evaluation in high level ($X = 4.14$, $S.D. = 0.79$) showed about the outputs of the administrators, the lecturers, as well as the educational staff, along with the students and the guardians of Kaedam Wittayakhan School, Mahasarakham Province. From the descending order of each consideration, this research showed that the first consideration in high level ($X = 4.18$, $S.D. = 0.79$) was social development (precept). The next one at high level ($X = 4.16$, $S.D. = 0.82$) was mental development (mind). The next ones at the same statistic in high level ($X = 4.11$, $S.D. = 0.78$) consisted of physical development (body) and intellectual development (wisdom).

PART 2 The opinions on impact evaluation.

The overall impact evaluation in high level ($X = 4.21$, $S.D. = 0.78$) showed about the effect toward the residents within the community. The next one at high level ($X = 4.18$, $S.D. = 0.77$) was the effect on the monasteries. The latter aspect at high level ($X = 4.15$, $S.D. = 0.79$) respectively was the impact toward the School.

Keywords: The Evaluation of the Buddhist Oriented School Project; The Buddhist

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม

สงกรานต์ อุดทารุณ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ขั้นที่ 1 กำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนา โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ขั้นที่ 2 แต่งตั้งคณะทำงาน ประชุมวางแผน จัดทำแผนพัฒนา/แผนปฏิบัติการ โครงการ/กิจกรรม และจัดสรรงบประมาณ ขั้นที่ 3 การดำเนิน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ขั้นที่ 4 ตรวจสอบและประเมินผลโครงการ ฯ ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 6 ผลการพัฒนาโครงการฯ จนประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ โดยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการประเมิน โดยยึดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินของประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model)

ผลการวิจัยพบว่า

จากการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม สรุปผลดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model)

1. การประเมินภาพรวมด้านบริบท (Context Evaluation) โดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับบริบทต่างๆ คือ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 นโยบายของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร วิสัยทัศน์ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ความจำเป็นและความต้องการของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนแกดำวิทยาคารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D = 0.62) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D = 0.53) มีผลการประเมินระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ท่านรู้และเข้าใจหลักการของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ สพฐ. มีผลการประเมินระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D = 0.56) โรงเรียนได้กำหนดหลักการและเหตุผลในการจัดโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไว้อย่างชัดเจน มีผลการประเมินระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D = 0.59) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี

² นักวิชาการอิสระ, Email: songkran1233@gmail.com

ผลการประเมินต่ำที่สุด คือ โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการ/ความสนใจของนักเรียน มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, $S.D.=0.66$)

2. การประเมินด้านปัจจัยป้อนเข้า (Input Evaluation) พบว่า ภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้าโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคารจังหวัดมหาสารคาม ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$, $S.D.=0.70$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=0.63$) มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมา ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}=4.04$, $S.D.=0.77$) ด้านงบประมาณ มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, $S.D.=0.68$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีผลการประเมินต่ำที่สุด คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, $S.D.=0.79$)

3. ประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation)

การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.80$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\bar{X}=4.14$, $S.D.=0.83$) มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรม มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.80$) และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, $S.D.=0.77$) ตามลำดับ

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) พบว่า ภาพรวมด้านผลผลิตโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคารจังหวัดมหาสารคาม ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนแกดำวิทยาคาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, $S.D.=0.79$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พัฒนาการทางสังคม (ศีล) ($\bar{X}=4.18$, $S.D.=0.79$) มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมาคือ พัฒนาการทางจิต (จิต) มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, $S.D.=0.82$) พัฒนาการทางกายภาพ(กาย) และ พัฒนาการทางปัญญา(ปัญญา) มีผลการประเมินระดับมาก เท่ากันคือ ($\bar{X}=4.11$, $S.D.=0.78$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านผลกระทบ (Impact Evaluation)

โดยรวมความคิดเห็นด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) พบว่า ผลกระทบต่อบ้านและชุมชน ($\bar{X}=4.21$, $S.D.=0.78$) มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมาคือ ผลกระทบต่อวัด มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, $S.D.=0.77$) และผลกระทบต่อโรงเรียน มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=0.79$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ; พุทธศาสนา

บทนำ

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างรวดเร็ว ทำให้ระบบคุณธรรมของสังคมไทยลดน้อยถอยลงไป เช่น การขาดจิตสำนึกรับผิดชอบ ขาดความสำนึกในด้านคุณธรรมจริยธรรม การรับค่านิยมและวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทำให้ปัญหาด้านคุณธรรมต่างๆ ในสังคม เช่น ปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาการถูกทำร้ายทางร่างกายและจิตใจ ปัญหาความรุนแรงอื่นๆ และปัญหายาเสพติด เป็นต้น ปัญหาต่างๆ ดังกล่าว หากทุกฝ่ายได้ร่วมมือกันในการสร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการทำมาหากินเพื่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน ก็จะนำพาให้สังคมบ้านเมืองมีความสุข Ministry of Education (2012 : 7-18) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาพ.ศ.2555-2558 ไว้ 7 ประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทโดยมุ่งเน้นเป้าหมายนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์ต่างๆ จำนวน 6 กลยุทธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลยุทธ์ที่ 2 ที่ต้องการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นไทยและวิถีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีจุดเน้นให้นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในความเป็นไทย มีจิตสาธารณะและอยู่อย่างพอเพียง มีมาตรการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา Ministry of Education (2012: 7-18) นอกจากนี้ ได้ดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่มีจุดเน้นสำคัญของการนำคุณค่าของพระพุทธธรรมมาสู่สังคมไทย โดยผ่านการจัดสภาพการเรียนรู้ของโรงเรียนนำไปสู่การปฏิบัติให้มีศีล สมาธิ ปัญญา ที่มีครูและผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี มีพ่อแม่ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้เรียนที่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่จัดการศึกษาโดยการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งกาย ใจ สติปัญญา ให้เป็นบุคคลดี เก่ง และมีความสุข นโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร คือ โรงเรียนวิถีพุทธ โดยโรงเรียนได้นำหลักพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้า อย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป สถาบันครอบครัวอ่อนแอลงอย่างไรก็ตามในช่วงเวลาที่ผ่านมา แม้ว่าหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธเบื้องต้น ในสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ ภาพสรุปโรงเรียนวิถีพุทธ, กรอบความคิดรูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ และแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งดำเนินการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น ” คือ มีปัญญารู้เข้าใจในทางคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิตโดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรแห่งการพัฒนา ภายใต้ปัญญาวุฒิธรรม 4 ประการ ส่งผิงให้โรงเรียนแกดำวิทยาคารได้ดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยดำเนินการตามหลักการบริหารโครงการการจัดการ การใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในเวลาที่เหมาะสม ภายใต้เงื่อนไขสามประการ คือ เวลา (Time) งบประมาณ (Budget) และคุณภาพ (Quality) ซึ่งเป็น

หัวใจของการบริหารโครงการเป็นการดำเนินการตามแผนการปฏิบัติงานโดยผู้จัดการโครงการจะเป็นผู้รับผิดชอบสายงานหลัก และควบคุมกำกับดูแลให้การดำเนินการโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลผลิตผลลัพธ์ที่กำหนด ซึ่งระหว่างดำเนินการจะต้องมีการบริหารความเสี่ยง เพื่อหาว่าอะไรคือความเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ และอะไรคือแนวทางในการหลีกเลี่ยง ควบคุม หรือถ่ายโอนความเสี่ยงดังกล่าวหรืออาจจะต้องยอมรับ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและระยะเวลาตามที่กำหนด หรือยอมให้เกิดความเสียหายให้น้อยที่สุด

โรงเรียนแกดำวิทยาคารได้เริ่มดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมายังไม่มีการติดตามประเมินผลโครงการอย่างเป็นทางการและ เป็นระบบ ดังนั้นผู้ศึกษาในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนแกดำวิทยาคาร รับผิดชอบงานแผนงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร จึงเกิดความตระหนักและสนใจที่จะทำการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ของ ดาเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ผ่านกระบวนการ KAEDUM Model ซึ่งเป็นรูปแบบวิธีที่เหมาะสมสำหรับการประเมินโครงการเพราะเป็นการประเมินที่มีการวางแผนการประเมิน และวิธีดำเนินการอย่างชัดเจนรัดกุมและเป็นระบบสนับสนุนการใช้เครื่องมือได้มาตรฐานในการรวบรวมข้อมูลมีการควบคุมสถานการณ์และตัวแปรแทรกซ้อน ที่อาจส่งผลกระทบต่อประเมินทำการวิเคราะห์ข้อมูลและมีการสรุปผลตามเกณฑ์มาตรฐานหลักที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศและแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการบริหารโครงการโรงเรียนวิถีพุทธรวมถึงเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคารทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร

ระเบียบวิธีวิจัย

โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ได้ดำเนินงาน KAEDUM Model โดยมีรายละเอียดของกระบวนการดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นวางแผนและเตรียมการ (Plan: P)

ในขั้นการวางแผนและการเตรียมการ ได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษานโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลการปฏิบัติตามอัตลักษณ์ 29 ประการของโรงเรียนวิถีพุทธ ส่งผลต่อการเสริมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร

1.2 ศึกษาวิเคราะห์ผลการปฏิบัติตามอัตลักษณ์ 29 ประการของโรงเรียนวิถิพุทธ ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียน

1.3 กำหนดนโยบาย แนวทางรูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนวิถิพุทธ KAEDUM Model

1.4 ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ตลอดจนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมโครงการโดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

1.5 แต่งตั้งคณะทำงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.6 ร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม โดยการประชุมปฏิบัติการให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และร่วมกันจัดทำปฏิทินดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร

2. ขั้นตอนการ (Do: D)

ในการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ได้กำหนดกิจกรรมหลักๆ ไว้ 15 กิจกรรมหลัก 7 กิจกรรมย่อย ได้แก่ 1) ประชุมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามอัตลักษณ์ 29 ประการของโรงเรียนวิถิพุทธ และครู 2) พัฒนาคู่มือสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้ Active Learning 3) นิเทศ ติดตามการขับเคลื่อนโรงเรียนวิถิพุทธ KAEDUM Model ของโรงเรียน 4) ประเมินความสามารถการปฏิบัติตามอัตลักษณ์ 29 ประการของโรงเรียนวิถิพุทธ รายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ประชุมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามอัตลักษณ์ 29 ประการของโรงเรียนวิถิพุทธ ตามรูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนวิถิพุทธ KAEDUM Model

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามอัตลักษณ์ 29 ประการของโรงเรียนวิถิพุทธ ตามรูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนวิถิพุทธ KAEDUM Model ของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครอง

เป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองสังกัดโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 176 คน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1. โรงเรียนแกดำวิทยาคาร จัดประชุมชี้แจงนโยบาย เป้าหมายและแนวทางตามรูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนวิถิพุทธ KAEDUM Model แก่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองสังกัดโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ระหว่างเดือนพฤษภาคม – เดือนมิถุนายน โดยการประชุมชี้แจง แจกเอกสารประกอบ และชมวีดิทัศน์ นำเสนอตัวอย่างและขั้นตอนดำเนินโครงการ

2. ทำการบันทึกข้อตกลง (MOU) แก่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองสังกัดโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เพื่อประเมินผลการปฏิบัติตามอัตลักษณ์ 29 ประการของโรงเรียนวิถิพุทธ

3. หลังเสร็จสิ้นการประชุมชี้แจง ทำการประเมินเพื่อทราบความรู้ความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้องด้านบริบท (Context) ในการการดำเนินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยใช้แบบประเมินความรู้ความเข้าใจที่สร้างขึ้น ฉบับที่ 1 การประเมินบริบทของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 15 ข้อ และ ฉบับที่ 2 การประเมินความพร้อมปัจจัยนำเข้าของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 32 ข้อแล้ว รวบรวมแบบประเมินเพื่อนำมาวิเคราะห์แล้วสรุปผล

4. มอบหมายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ดำเนินขับเคลื่อนโรงเรียนวิถีพุทธ KAEDUM Model เพื่อดำเนินกิจกรรม 15 กิจกรรมหลัก 7 กิจกรรมย่อย พร้อมทั้งประเมินระหว่าง การดำเนินกิจกรรม โดยใช้แบบประเมิน แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ฉบับที่ 3 การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 56 ข้อ แล้วรวบรวมแบบประเมินเพื่อนำมาวิเคราะห์แล้วสรุปผล

5. ประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ตามรูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนวิถีพุทธ KAEDUM Model ของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองแบบ ประเมินนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลผลิต (Outputs) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินโครงการในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1. ผู้ศึกษาดำเนินการประสานงาน อธิบายและทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างในการตอบ แบบประเมิน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษานำแบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจให้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ตอบแบบ ประเมิน ดังนี้

2.1 ครั้งที่ 1 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนแกดำวิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 29 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน รวมทั้งหมด 44 คน โดยทำแบบประเมินฉบับที่ 1 การประเมินด้านบริบท ดำเนินการ ระหว่างวันที่ 16 – 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 แล้วทำการรวบรวมข้อมูล จำนวน 44 ฉบับ

2.2 ครั้งที่ 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนแกดำวิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 29 คน โดยทำแบบประเมินฉบับที่ 2 การประเมิน ด้านปัจจัยป้อนเข้า ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 – 30 มิถุนายน พ.ศ. 2562 แล้วทำการรวบรวมข้อมูล จำนวน 29 ฉบับ

2.3 ครั้งที่ 3 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 29 คน และนักเรียน จำนวน 176 คน โดยทำแบบประเมินฉบับที่ 3 การประเมินด้าน กระบวนการดำเนินงาน ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 กันยายน 2562 – 22 มีนาคม พ.ศ. 2563 แล้วทำ การรวบรวมข้อมูล

2.4 ครั้งที่ 4 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 29 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน นักเรียนจำนวน 176 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 176 คน โดยทำแบบประเมินฉบับที่ 4 การประเมินด้านผลผลิต ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 22 มีนาคม พ.ศ. 2563 แล้วทำการรวบรวมข้อมูล

2.5 ครั้งที่ 5 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 29 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน นักเรียนจำนวน 176 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 176 คน โดยทำแบบประเมินฉบับที่ 5 การประเมินความพึงพอใจต่อโครงการดำเนินการระหว่างวันที่ 1 – 31 มีนาคม พ.ศ. 2563 แล้วทำการรวบรวมข้อมูล

3. ผู้ศึกษาได้ติดตามและรับแบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจคืนจากประชากร และกลุ่มตัวอย่างทำการตรวจสอบจำนวน และความสมบูรณ์ของแบบประเมิน

4. ผู้ศึกษาได้นำแบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจที่ตรวจสอบจำนวนและ ความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลข้อมูล การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1. คัดเลือก และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินทุกฉบับจากประชากร และกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ได้รับแบบประเมินกลับคืนมาครบทุกฉบับ และปรากฏว่าทุกฉบับมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. นำข้อมูลจากแบบประเมินและแบบสอบถามไปประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

3. การวิเคราะห์ และการแปลผลข้อมูล ผู้ประเมินวิเคราะห์ และ แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดของแต่ละฉบับและแต่ละด้านผลการวิจัยพบว่า

ตอนที่ 1 ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ใช้รูปแบบการประเมินแบบซีบีซี (CIPP Model)

1. การประเมินภาพรวมด้านบริบท (Context Evaluation) โดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับบริบทต่างๆ คือ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 นโยบายของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร วิสัยทัศน์ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ความจำเป็นและความต้องการของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนแกดำวิทยาคารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D = 0.62) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D =0.53) มีผลการประเมินระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ท่านรู้และเข้าใจหลักการของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ สพฐ. มีผลการประเมินระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D = 0.56) โรงเรียนได้กำหนดหลักการและเหตุผลในการจัดโครงการโรงเรียนวิถี

พุทธไว้อย่างชัดเจน มีผลการประเมินระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีผลการประเมินต่ำที่สุด คือ โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการ/ความสนใจของนักเรียน มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D. = 0.66)

2. การประเมินด้านปัจจัยป้อนเข้า (Input Evaluation) พบว่า ภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้าโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคารจังหวัดมหาสารคาม ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$, S.D. = 0.70) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.15$, S.D.= 0.63) มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมา ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}=4.04$, S.D.= 0.77) ด้านงบประมาณ มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, S.D.= 0.68) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีผลการประเมินต่ำที่สุด คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.= 0.79)

3. ประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation)

การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) พบว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D. = 0.80) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\bar{X}=4.14$, S.D. = 0.83)มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรม มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D. = 0.80) และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) พบว่า ภาพรวมด้านผลผลิตโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคารจังหวัดมหาสารคาม ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนแกดำวิทยาคาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D. = 0.79) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พัฒนาการทางสังคม (ศีล) ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.79) มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมาคือ พัฒนาการทางจิต (จิต) มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D. = 0.82) พัฒนาการทางกายภาพ(กาย) และ พัฒนาการทางปัญญา(ปัญญา) มีผลการประเมินระดับมาก เท่ากันคือ ($\bar{X}=4.11$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านผลกระทบ (Impact Evaluation)

โดยรวมความคิดเห็นด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) พบว่า ผลกระทบต่อบ้านและชุมชน ($\bar{X}=4.21$, S.D. = 0.78) มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมาคือ ผลกระทบต่อวัด มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.77) และผลกระทบต่อโรงเรียน มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการประเมินผลโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการประเมิน ดังนี้

5.1 ผลจากการประเมินการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย

5.1.1 ผลจากการประเมินบริบทของโครงการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เห็นว่า ในภาพรวมวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 นโยบายของโรงเรียน ความต้องการของชุมชนและสังคม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของความสอดคล้องมากที่สุดคือ ข้อที่ 4 โครงการมีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ซึ่งมีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Kasathip (2012 : Abstract) ซึ่งได้ ทำการวิจัย เรื่องการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนเด่นชัยประชานุบาล ด้านบริบท พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารโรงเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ และโครงการมีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและชุมชนมีการกำหนดกรอบการดำเนินงาน และขั้นตอนการดำเนินโครงการไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Chuayraksa (2007: Abstract)ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลการจัดกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ด้านบริบท ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหาร ส่วนใหญ่ มีความเข้าใจในหลักการวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ความเป็นมาและความสำคัญในการเตรียมการก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรม มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดหลักการ เหตุผลให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร คือ “โรงเรียนวิถีพุทธ” โดยโรงเรียนแกดำวิทยาคารมีความเชื่อว่า หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาสามารถเปลี่ยนแปลงคนได้จึงนำหลักพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผ่านกิจกรรมหลัก 15 กิจกรรมหลักและกิจกรรมเสริม 7 กิจกรรม รวมถึงผู้บริหารได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี ผู้บริหารมีความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์และความเป็นมาและความสำคัญของกิจกรรม สอดคล้องกับนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของโรงเรียน ผู้บริหารได้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการสอบถาม ประชุมเพื่อหาข้อตกลงกับครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนยังมีการวางแผนการดำเนินงาน ศึกษาข้อมูล การดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยโรงเรียนได้นำมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

5.2 ผลจากการประเมินปัจจัยป้อนเข้าของโครงการ โดยประเมินความเหมาะสมพอเพียงของบุคลากร ระบบบริหาร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ซึ่งผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา มีความเห็นว่า ความเหมาะสมพอเพียงของปัจจัยป้อนเข้าของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ด้านบุคลากร ในภาพรวมมีความเหมาะสมพอเพียงอยู่ใน ระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 6 ผู้บริหารนับถือและศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความเหมาะสมพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริหารจัดการ ในภาพรวมมีความเหมาะสมพอเพียงอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 โรงเรียนมีวิสัยทัศน์หรือปรัชญาพันธกิจ เป้าหมาย ธรรมนูญหรือแผนกลยุทธ์ที่มีจุดเน้นในการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ มีผลการประเมินระดับมาก ด้านงบประมาณ ในภาพรวมมีความเหมาะสมพอเพียงอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 งบประมาณดำเนินงานกิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระตามหลักสูตร/กิจกรรมประจำวันและประจำสัปดาห์ เพียงพอและเหมาะสม มีผลการประเมินระดับมาก ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ในภาพรวมมีความเหมาะสมพอเพียงอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 2 สภาพโรงเรียนสะอาด เรียบร้อย ปลอดภัย สงบ ร่มรื่น ใกล้ชิดธรรมชาติ เอื้อต่อการดำเนินงานตามโครงการ มีผลการประเมินระดับมาก ซึ่งในภาพรวมของการประเมินในด้านปัจจัยป้อนเข้าของโครงการ ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรทางการศึกษา เห็นว่ามีความเหมาะสมพอเพียงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Thiapthiam (2012: 36) กล่าวว่า งบประมาณเป็นเครื่องมือในการวางแผนและสนับสนุนความคิดของผู้บริหาร สามารถจัดการองค์กร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คือมีการจัดสภาพอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ครูผู้สอนและนักเรียนมีความคิดเห็น สอดคล้องกัน คือมีการจัดสภาพโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย มีการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้สงบ ร่มรื่น ใกล้ชิดธรรมชาติและโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการและสอดคล้องกับ Wangkem (2011: Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการเกี่ยวกับความพร้อมและความเพียงพอด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และด้านงบประมาณ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ Uthumphon (2007: Abstract) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพทางกายภาพที่ส่งเสริมงานดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษา ได้แก่ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเหมาะสม สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนกระตุ้นการสร้าง ศรัทธาและพัฒนาศีลธรรม แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ และมอบหมายงานชัดเจน บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการในแต่ละกิจกรรมเป็นผู้ที่มีความพร้อม มีความรู้ความสามารถเหมาะสมและเพียงพอในการดำเนินงาน มีการชี้แจงเป้าหมายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ทำให้มีการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้บริหารในด้านบุคลากร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากรและวิทยากรในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ทั้งจากหน่วยงานส่วนราชการ และองค์กรภายนอกต่าง ๆ เป็นอย่างดี ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม จึงทำให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง

และสมบูรณ์ ส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่าง ๆ ตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม

5.3 ผลจากการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) โดยประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล บรรยากาศ ปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุดคือข้อที่ 9 มีการวัดผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมตามหลักทฤษฎี 4 (กาย ศีล จิต ปัญญา) โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีผลการประเมินระดับมากที่สุด ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรม ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 8 ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าในการรักษาและ สืบต่อพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่ชุมชนตลอดไป มีผลการประเมินระดับมาก ด้านกิจกรรมของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 13 มีการจัดกิจกรรมฐานมารยาทงาม น้ำใจดี วจีไพเราะ เป็นกิจกรรมเพื่อฝึกฝนมารยาทไทยที่งดงาม มีจิตสาธารณะ มีผลการประเมินระดับมาก ซึ่งในภาพรวมของการประเมินในด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เห็นว่ามีความเหมาะสมพอเพียงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Kasathip (2012 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนเด่นไฮ้ประชาชนกุล ด้านกระบวนการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีการสอดแทรกสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกกิจกรรม โรงเรียนดำเนินการตามแผนโดยเน้น การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และแผนหรือปฏิทินการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรมมีความชัดเจนและเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานโครงการฯ ให้แก่โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ได้รับทราบ สอดคล้องกับ Namkhun (2009: Abstract)ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธ เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า ด้านกระบวนการ มีสภาพการดำเนินงานโดยโรงเรียนมีการบูรณาการพุทธธรรม สอดแทรกเข้าไปในสาระการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตประจำวัน มีการส่งเสริมกิจกรรมความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรในโรงเรียน และ Uthumphon (2007: Abstract) ได้ศึกษาพบว่า การเตรียมการสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการหาที่ปรึกษา มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก มีการประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ ด้วยวิธีการที่หลากหลายมีการกำหนดเป้าหมายจุดเน้น หรือวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาหรือแผนปฏิบัติการของโรงเรียน สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กล่าวไว้ในมาตรา 24 ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่เป็นเช่นนี้เพราะโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ได้มีการกำหนดแผนและดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ประสานงานร่วมกัน

ระหว่างผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมแต่ละด้าน ทำให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละด้านอย่างหลากหลายและชัดเจนสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมตามได้ตามเป้าหมายที่กำหนด มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน เมื่อมีอุปสรรคปัญหาในการจัดกิจกรรมต่างๆ คณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรมแต่ละด้านจะประชุมหาวิธีการร่วมกันในการแก้ไขปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม ที่สำคัญคือการรายงานผลและขยายผลหรือการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การปฎิบัติกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องตลอดจนชุมชนสังคมได้รับรู้รับทราบอย่างทั่วถึงหลากหลายทาง จากการที่มีความพร้อมในการดำเนินงานส่งผลให้การดำเนินงานจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประพุดติปฏิบัติ จัดกิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์และส่งเสริมให้เห็นคุณค่าในการร่วมกิจกรรม จัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญ เพื่อเผยแพร่และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน มีการเผยแพร่ให้กับเครือข่ายโรงเรียนวิถีพุทธ ลองวิทยา ได้แก่ โรงเรียนวังหินวิทยา โรงเรียนสร้อยเสวีวิทยา โรงเรียนบ้านกาศประชาชนุเคราะห์ โรงเรียนวิไลเกียรติอุปถัมภ์ โรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์ โรงเรียนปากจอกวิทยา เผยแพร่ผ่านทางวารสารลองวิทยา เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.longwittaya.ac.th> และ เผยแพร่ทางวิทยุชุมชนคลื่น F.M. 95 MHz

5.4 จากผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) หลังการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยประเมินผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของโครงการ ความพึงพอใจต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านพัฒนาการทางกายภาพ (กาย) ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 5 นักเรียนรู้จักดูแลสุขภาพให้ถูกลักษณะ ป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ มีผลการประเมินระดับมาก ด้านพัฒนาการทางสังคม (ศีล) ในภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 นักเรียนไม่ขโมยของผู้อื่น มีความละเอียดและเกรงกลัวบาป มีผลการประเมินระดับมาก ด้านพัฒนาการทางจิต (จิต) ในภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 นักเรียนช่วยเหลือแบ่งเบางานบ้านของพ่อแม่หรือผู้ใหญ่เป็นประจำ มีผลการประเมินระดับมาก ด้านพัฒนาการทางปัญญา (ปัญญา) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 นักเรียนศรัทธาและมีความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย มีผลการประเมินระดับมาก ซึ่งในภาพรวมของการประเมินในด้านผลผลิตของโครงการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เห็นว่ามีความเหมาะสมพอเพียงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Phanuphong Kasathip (2012 : Abstract) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในโรงเรียนเด่นชัยประชานุถูล ด้านผลผลิต พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีให้แก่ นักเรียน ครู และ บุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับ Phromwong (2009 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านเวียงผาง

อำเภอผาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านผลผลิตโครงการได้ฝึกฝนให้นักเรียนได้ฝึกฝนนักเรียนให้ทำงานด้วยความอดทน และขยันหมั่นเพียร สร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อส่งเสริม ให้นักเรียน มีสุขภาพจิตดีแจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน และมีการส่งเสริมบุคลากร ครูและนักเรียนให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ต่อผู้อื่น รวมทั้งส่งเสริมการดูแลร่างกายและการแต่งกายของนักเรียน เน้นหนักให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่อย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้นักเรียนมีศีลห้าเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับ Phra Prayoon Upasod (2007 : 108) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมเพื่อกายภาวนาในโรงเรียนวิถิพุทธ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการศึกษานักเรียนมีหลักธรรมอยู่ในขั้นดีมาก และพบว่านักเรียนได้นำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีในเรื่องของความซื่อสัตย์ ประเพณี วัฒนธรรม ความกตัญญูกตเวที และความมีระเบียบวินัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การนำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้ง 15 กิจกรรมหลัก 7 กิจกรรมเสริม มาดำเนินการพัฒนานักเรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติซึ่งนักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้และกระทำไปพร้อมๆ กัน จึงส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

5.2 จากผลการประเมินความคิดเห็นด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) โครงการโรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยสำรวจความคิดเห็นด้านผลกระทบต่อผู้ปกครอง ชุมชน วัด และโรงเรียนในภาพรวม ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนแกดำวิทยาคาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.79) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผลกระทบต่อบ้านและชุมชน ($\bar{X}=4.21$, S.D. = 0.78) มีผลการประเมินระดับมาก รองลงมาคือผลกระทบต่อวัด มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.77) และผลกระทบต่อโรงเรียน มีผลการประเมินระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phromsawang (2011 : Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธโรงเรียนนาคุณประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่าผลการประเมินด้านผลกระทบของโครงการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีผลกระทบต่อโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือผลกระทบต่อผู้ปกครอง ชุมชน และบ้าน และมีผลกระทบต่อวัดน้อยกว่าด้านอื่นๆ และสอดคล้องกับ Wongsawat (2011 : Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน ตามแนวทางโรงเรียนวิถิพุทธโรงเรียนบ้านสันเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ด้านผลกระทบ ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลกระทบต่อผู้ปกครอง ชุมชน(บ้าน) ด้านผลกระทบต่อวัด และด้านผลกระทบต่อโรงเรียน พบว่ามีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้คือ ด้านผลกระทบต่อผู้ปกครอง ชุมชน (บ้าน)ด้านผลกระทบต่อโรงเรียนและผลกระทบต่อวัด สอดคล้องกับ Boonkeosong (2010 : Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ : กรณีโรงเรียนดวงรัชดาภิเษก พบว่า ผลการประเมินด้านผลกระทบของโครงการ อันดับที่ 1 คือ ด้านที่ 3 ผลกระทบต่อโรงเรียนอันดับที่ 2 คือ ด้านที่ 3 ผลกระทบต่อวัด และอันดับที่ 3 คือ ด้านที่ 1 ผลกระทบต่อผู้ปกครองชุมชน ประสิทธิภาพผลกระทบของโครงการวิถิพุทธโรงเรียนดวงรัชดาภิเษกตามความคิดเห็นของบุคลากรภายในโรงเรียน พระวิทยากร มีความเหมาะสม

ในระดับ มาก สอดคล้องกับ Kwangchai (2007: Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนนายนางวิทยา อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่าผลกระทบของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถส่งผลดีต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น โรงเรียน คณะครู นักเรียนและชุมชน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกในครอบครัว ชุมชนมีความรัก ห่วงใย เอาใจใส่ บุตรหลานมากขึ้นและชุมชนมีความสงบสุขเป็นสังคมคุณภาพ เอื้ออาทรและสมานฉันท์สามัคคี ในการพัฒนาชุมชนให้เจริญ ด้านผลกระทบที่มีต่อวัด วัดได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากชุมชนมากขึ้น นักเรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญา และการคิดวิเคราะห์มากขึ้น นักเรียนเป็นคนมีระเบียบ มีวินัย ขยัน มีความซื่อสัตย์ สุภาพอ่อนน้อม อดทน อดออม มีเหตุผล มีความเมตตา กรุณามีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นคนมีปัญญา เข้าใจชีวิต รู้จักประโยชน์ รู้จักคุณ รู้จักโทษ รู้เท่าทันการมอมเมา หลอกล่อ เล่ห์เหลี่ยมในกระแสโลกาภิวัตน์ ด้านทักษะการดำรงชีวิตนักเรียนจัดระเบียบชีวิตของตนเองได้ดีมากยิ่งขึ้น มีวินัยในการดำรงชีวิต มีจิตสำนึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ สามารถทำประโยชน์แห่งตนได้อย่างสมบูรณ์ขึ้นควบคุมตนเองและพึ่งตนเองได้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งโรงเรียนได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธา ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามากขึ้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ได้ดำเนินการวางแผนการดำเนินงานเป็นอย่างดีโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้ง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนแกดำวิทยาคาร มีการชี้แจงประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบปัญหา ร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ดำเนินการตามแผนดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย นิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงพัฒนาส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืนแก่นักเรียนในทุกด้านตามที่ได้สรุปและอภิปรายผลมาแล้วข้างต้น โดยที่การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนจึงนับเป็นวิธีการที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของคนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือเป็นการพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณภาพ คือ มีทั้งความรู้ทั้งคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนทุก ๆ ด้าน ส่งผลให้โรงเรียนลองวิทยาได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ รุ่นที่ 4 จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอสว่างวีระ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยได้รับโล่และประกาศเกียรติคุณ ในงานครบรอบ 100 พระชนมสมเด็จพะญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ระหว่างวันที่ 1-7 ตุลาคม 2556

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการประเมินไปใช้

6.1.1 ด้านบริบทเกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดทำโครงการควรได้คำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้ที่ได้รับผลของโครงการด้วย ตัวอย่างเช่น

สอบถามหรือสำรวจความต้องการ ความสนใจก่อนจัดทำโครงการ หรือให้ออกาสมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็น ซึ่งจะทำได้โครงการที่ตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้ที่ได้รับผลของโครงการยิ่งขึ้น

6.1.2 ด้านปัจจัยป้อนเข้าของโครงการ ควรจะมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ โรงเรียนปลอดสิ่งเสพติด โดยขอความร่วมมือกับทางหน่วยงานที่รับผิดชอบ อาทิ สถานีตำรวจ สถานพยาบาล วัด เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อเป็นการสอดส่องและป้องปรามปัญหาเสพติดให้ลดน้อยลง

6.1.3 ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ ควรมีการจัดกิจกรรม จิตอาสาพัฒนา วัด ทัศนศึกษาแหล่งศาสนสถาน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและได้ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

6.1.4 ด้านผลผลิตของโครงการ ควรมีการส่งเสริม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านทักษะชีวิต รวมถึงการฝึกปฏิบัติทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

6.1.5 ด้านผลกระทบของโครงการ ควรส่งเสริม และสนับสนุนการแข่งขันทั้งในระดับโรงเรียนและการแข่งขันร่วมกับหน่วยงานภายนอก ควรมีการจัดกิจกรรมการแข่งขันที่หลากหลายตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการติดตามประเมินผลนักเรียนที่ได้ร่วมกิจกรรมตามโครงการเพื่อติดตามพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ว่ามีการพัฒนาขึ้นและมีความยั่งยืนหรือไม่ เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป

6.2.2 ควรมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามแนววิถีพุทธระหว่างสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาต้นแบบวิถีพุทธกับสถานศึกษาทั่วไป เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป

6.2.3 ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนววิถีพุทธเข้าสู่สถานศึกษา เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป

References

- Alkin, M.C. (1972). *Evaluation theory development*. In C. Weiss (Ed.). *Evaluation action programs*. Boston: Allyn & Bacon.
- Buasan, R. (1997). *Evaluation of Evaluation Research Projects*. Bangkok: Compact Print Co., Ltd.

- Innovation Development Office for Educational Management, Office of the Basic Education Commission. (2005). *Guidelines for the Operation of Buddhist Schools*. (6thed). Bangkok: The Transport and Parcel Organization.
- Inyai, C. (2010). *Project Evaluation*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kanjanawasi, S. (2007). *Evaluation Theory*. (7thed). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2004). *Buddhist School*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ministry of Education. (2012). *Educational Development Policy and Strategy of the Ministry of Education 2012-2015*. Bangkok: Agricultural Cooperative Printing House of Thailand Co., Ltd.
- Phithiyasuwat, S. (2004). *Collection of Articles on Project Evaluation*, Volume 4. (6thed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Phongsri, P. (2006). *Project Evaluation Techniques*. Bangkok: Phimngam Partnership Limited.
- Phra Thammavitok (Por. Payutto). (2004). *Towards the Buddhist Way*. (3rded). Bangkok: Usa Printing
- Phra Thepsophon (Prayoon Thammajitto). (2004). *Buddhist School for Thai Society*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phromwong, Y. (2010). *Evaluation of the Buddhist School Project of Ban Wang Fang School, Fang District, Chiang Mai Province*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Prasitrat, S. (2004). *Project Evaluation Research*. Bangkok: Image Printing.
- Provan, M. (1971). *Discrepancy Evaluation for Educational Program Improvement and Assessment*. Berkeley CA: McCutchan.
- Rangchaikulwibulsri, Y. (2003). *Project Evaluation*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Rotprasert, P. (1994). *Project Management*. Bangkok: Netikul Printing House.
- Sirirat, T. (2001). *Project Evaluation Development Planning*. Bangkok: Thailand Research Fund.
- Stufflebeam, D. L. et al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Itasca Illinois: Peacock Publishing.
- Wibulsri, Y. (1999). *Project Evaluation: Concepts and Practices*. Bangkok: Chulalongkorn University.